

LUD

Organ Spółki Wydawniczej | KURYTYBA, DNIA 30 MARCA 1927 | Wychodzi dwa razy na tydzień

ROK VIII | Wydawca w imieniu Spółki Wydawniczej: Ks. Stanisław Piasecki | Redaktor odpowiedzialny: Stanisław Heben | Nr. 23.

Adres dla listów: — Curitiba, Caixa Postal 155 — Adres Redakcji: Curitiba, Avenida Dr. Jayme Reis 115. — Paraná, Brasil

Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki w Poznaniu.

W połowie lutego p. Prezydent Mościcki odwiedził Poznań. Towarzyszyli mu oprócz przybocznego otoczenia ministrowie Romoeki i Niezabytowski. W drodze na większych przystankach kolejowych witano uroczysto najwyższego dostojnika państwa. W Poznaniu Prezydent zatrzymał się na zamku. W czwartek 17-go lutego rano udał się na nabożeństwo do katedry. Ulice, które miał jechać, i most Chrobrego przystrojono chorągwiami narodowymi. Na placu przed katedrą ustawiono wojsko. Powitany dźwiękami hymnu narodowego, Prezydent w towarzystwie generała Konarzewskiego i wojewody Bnińskiego przeszedł przed witającym go wojskiem do katedry, gdzie u wejścia oczekiwał w otoczeniu duchowieństwa ksiądz Prymas Hlond. Wprowadził go do prezbiterium, ksiądz Prymas przywitał go krótkim przemówieniem. Przepominał w nim, że ziemia wielkopolska, witająca w dniu tym głowę państwa, pamięta najdawniejsze państwa tego dzieje. Ziemia ta była jakby kolebką narodu; zjadł się do lotu polski Orzeł królewski; tu Bolesław Chrobry pierwszy uwieńczył swą głowę polską koroną królewską. I ta katedra to pierwsza polska katedra biskupia. Wzniósł ją jeszcze w dziesiątym wieku Mieczysław Pierwszy, gdy z żoną swą Dąbrówką nawrócił naród polski na chrześcijaństwo. Następnie ksiądz Prymas odprawił mszę św. a potem modły za prezydenta, po nabożeństwie zaś przeprowadził go do Złotej kaplicy, gdzie spoczywają prochy Mieczysława Pierwszego i Bolesława Chrobrego. Po powrocie prezydenta do zamku, odwiedził go tam wkrótce ksiądz Prymas.

Po południu odbyło się w ratuszu śniadanie, które miasto wydało na cześć głowy państwa. Podczas śniadania prezydent miasta Poznania wygłosił mowę, w której zaznaczył wyjątkowe położenie Wielkopolski, wytrzymującej

odwieczny napór sąsiada, nie uznającego naszych granic. Stwierdził dalej, że społeczeństwo wielkopolskie jest niesłychanie zwarte i bardzo zrównane: najmniej w niem bogactw i najmniej żebraków. Życie społeczne przeniknęło tam wszystkie warstwy; niema ludzi nieczytelnych, są tylko myślicy obywateli. W końcu mowa zwrócił się do Prezydenta z wezwaniem, żeby chronił kraj przed wojną, jako przed największym nieszczęściem, i przed zamieszkami wewnętrznymi, osłabiającymi siły narodu, a wiódł go ku przyszłości szczęśliwej, promiennej.

Odpowiadając na tę mowę, Prezydent Mościcki stwierdził, że Wielkopolska uważana jest powszechnie za duchową stolicę zachodnich dzielnic państwa. Ze społeczeństwa tych dzielnic wyrobiło się i zahartowało w walkach o odwiecznie polskie ziemie Pomorza i Śląska. Zdobyliście — mówił Prezydent — większą niż gdziekolwiek umiejętność zarządzania życia społecznego, sprawność prądy wytwórczej, oraz wielką w pracy tej wytrwałość. Dziś Polska, nie zaniebując pogotowia wojennemu, musi wziąć udział w nowym światowym wysiłku pracy pokojowej gospodarczej, która ma dźwignąć świat z powojennej ruiny. Świat cały bacznie śledzi tu pracę naszą.

Po śniadaniu udał się Prezydent do sądu, gdzie go bardzo uroczysto witano. Następnego zaś dnia zwiędził fabrykę lutowców w Ławicy pod Poznaniem a po powrocie do Poznania fabrykę lokomotyw i wozów kolejowych. Śniadanie dnia tego wydał wojewoda Bniński, obiad zaś na zamku Prezydent Mościcki. Sobotę spędził Prezydent u znajomych w okolicach Poznania, a wieczorem powrócił do miasta na zabawę taneczną, wyprawioną przez oficerów rezerwy, w niedzielę zaś przed południem odjechał do Warszawy.

Przedsiębiorcy i Kupcy ogłaszają się w „Ludzie“.

nie, na znak szczególnego hołdu i przywiązania, które mają dla tego obrazu szerokie rzesze katolickiej Polski. Obecnie oczekiwana jest z Rzymu odpowiedź na wniosek archidiecezji wileńskiej w powyższej sprawie, do której Papiież odnosi się bardzo przychylnie.

CELA KONRADA PRZYSĄDZONA PAŃSTWU.

Najwyższy sąd w Warszawie, jako ostateczna instancja, rozstrzygnął spór, trwający od dłuższego czasu między konsystorzem prawosławnym a rządem o prawo własności historycznego budynku w Wilnie przy ul. Ostrobramskiej, ze słynną celą Konrada. Budynek, klasztor pobazylijski, przyznany został na własność państwa.

INTERPELACJA.

Warszawa. Posłowie Chrześcijańskiej Demokracji, Związku Ludowo-Narodowego, Chrześcijańsko-Narodowi, Katolicko-Ludowi, Piastów Narodowej Partii Robotniczej, zgłosili interpelację do rządu, czy mu sążnane przesładowania kościoła katolickiego w Mekyku, które wywołują protest całego katolickiego społeczeństwa Polski. Posłowie domagają się użycia wpływu rządu polskiego w stosunku do czynów gwałtu i bezprawia. Interpelacja zwraca się do rządu zapytaniem, co myśli w tej sprawie uczynić.

Z Brazylii.

Kurytyba.

ZJAZD POLAKÓW z zagranicy, naznaczony na dzień 3-go maja do Warszawy został odwołany z powodu „niedostatecznego przygotowania“. Zawiadomienie to w ostatecznej chwili naraziło delegatów naszych z Brazylii na znaczne koszty i zdaje się, że wobec przygotowań jakie poczynili, pojedają niektórzy i tak do Polski, bo mają wiele różnych spraw do załatwienia. Prawdopodobnie wyjadą więc p. p. Jeziorowski i Węclewski a także i ksiądz Piasecki. To odwołanie terminu zjazdu zadalo już pewien olos całej sprawie i ostudziło zapał; powątpiewamy też czy się znajdzie wielu ochotników na zjazd według nowego terminu. Gdy się dowiemy więcej szczegółów o powodach odwołania zjazdu, to nie omieszkamy podać ich naszym Czytelnikom.

WIECZORNICA MARJAŃSKA

dnia 25-go marca, mimo deszczu, zgromadziła znaczną ilość Rodaków do sali Związku Całość (na którą składały się śpiewy artysty operowego p. Romanowskiego, piękne deklamacje dzieci Mari i wyswietlenie obrazów) jako bardzo zajmująca podobała się ogólnie. W skupieniu wysłuchali obecni wszystkich reprodukcji i objaśnień obrazów, a młodzież polska tak żeńska jak i męska poznała znowu wiele epizodów z dziejów polskich.

P. PIOTR ROMANOWSKI, wybitny śpiewak i tenor polski, wystąpi niebawem z wielkim koncertem w teatrze Guayra. Gazety brazylijskie przynoszą już połtret naszego artysty i zapowiadają wielce urozmaicony koncert międzynarodowy, na którym p. Romanowski odśpiewa szereg arcydzieł pieśni w języku włoskim, niemieckim, polskim i rosyjskim.

PRZECIWI ZBYT LICZNEML POBOROWI

do wojska rekrutów z trzech stanów Rio Grande do Sul, Santa Catharina i Parana, protestują gazety niemieckie z tych trzech stanów. Na dowód przytaczają municipjum Blumenau, skąd na 970 popisowych wylosowano aż 442 w tym roku. Jeżeli powyższe municipjum ma 100 tysięcy ludności, to z całej Brazylii powinno się w roku stawić 150 tysięcy chłopca, a tymczasem wiadomo, że Brazylija nawet marnych 35 tysięcy żołnierzy nabierać nie może. Tymczasem liczba niekarnych, insubmissos, którzy się nie stawili do wojska dochodzi do cyfry 50 tysięcy i za nich to przytrzymuje się dłużej we wojsku posłusznych i ochotnych, albo też urządza się uzupełniający pobór sekretów zamiast to robić w stanach północnych, gdzie uciekinierów jest bez liku a pobór nie daje prawie żadnych rezultatów. Na tem ponoszą wielką szkodę stany południowe, gdy tylu ludzi odrywa się od pracy; nadto stany południowe już i tak ponoszą znacznie większe ciężary finansowe niż północne. Wszystko to powinien rząd naprawić (My tosam możemy powtórzyć odnośnie do rekrutów polskich Przyp. Red.)

ZMARLI W KURYTYBIE.

Ś p. Piotr Gapski ze starości i Agnieszka Kowalska na zapalenie płuc.

PIOTR KOŁODZIEJ został zamianowany kierownikiem stolarni w łutejszym więzieniu stanowym — Penitencjaria do Estado, z płacą 250\$000 miesięcznie.

Parana.

BALSA NOVA — Ludność miejscowości João Eugenio wniosła do rządu prośbę, by usunął siłą z tej miejscowości kilku trędowatych; nawet dwoje dzieci tych trędowatych uczęszcza do szkoły publicznej. — Wiemy, że rozchodzi się tam także i o jedną rodzinę polską zarażoną trędą. Poco zwleka ta rodzina, gdy tymczasem w schronisku w Piracuarze miałaby spokojne schronisko, a sąsiadów kolonistów nie napawałaby trwoga zarażenia się?

Rio de Janeiro.

O LOTNIKÓW przyszło do krwawego sporu między dwoma karosernikami w Rio. Mianowicie portugalszyk Domingos Dias de Carvalho kpił sobie z brazylijskich lotników którzy ze swoim aparatem „Jahu“ wpadli do morza i z wysp przyłądko-

KALENDARZ POLSKI

„Lud u“

PRZYJACIELA RÓDZINY — na rok 1927
Przyjacieli to wierny jest w każde Rodzinie,
Naucza i bawi we wolnej godzinie.

wych odlecieć nie mogli od Afryki Brazylijanie Antonio de Araujo pokpiwał sobie znowu z lotników portugalskich, którzy również na aparacie „Argus“ jakoś od wysp Bissagos przy Afryce odlecieć nie mogą. Od słów przyszło do bitki, lecz inni wóźnice rozbroili walczących. W końcu jednak gdzieś na osobności Domingos wypalił z rewolweru i zranił w nogę Antonia; ten znowu uchwyciłszy butelkę od wódki rozplatał ją przeciwnikowi; ociekająca krwią, przy przewijaniu ran na policji, jeszcze spierali się o lotników.

WPROWADZENIE HERWY

na rynku europejskie spotyka się z wielkimi trudnościami. Niedawno pułkownik Gaelzer — Netto powróciwszy z objazdu Niemiec wygłosił w Rio wykład o imporcie herwy do tego kraju. Oświadczył, że niby Niemcy już zakupuja herwę, lecz w małej ilości, ponieważ zraża ich smak spalenizny u herwy, i niema nadziei, by herwa wyparła kawę, kakao, a tem więcej piwo.

São Paulo.

ZAPADŁ WYROK na czterech morderców: Andrzejka i Albina Sikorów, Franciszka i Klemensa Skupieńców w sądzie przysięgłych w Iguapé dnia 16-go marca. Obwinieni, jako szeroko opisywaliśmy, zamordowali przed czterema miesiącami w celach rabunkowych współkolonistę Wojciecha Łosa słowaka, którego zwłoki potem spalili na roszak pod Prainhą na fazendzie Taquarussu — między Santos a Iguapé. Obecnie sąd przysięgłych w Iguapé jednoznacznie skazał na najcięższe kary tych winnych: obaj Sikorowie zostali skazani na 30 lat więzienia jako główni sprawcy, a obaj Skupieńciowie na 20 lat więzienia. Osądzeni chcą wnieść odwołanie do sądu wyższego — Wogóle, rok 1926 przyniósł aż 7 morderów w São Paulo i to między świeżo przybyłymi z Polski! Wolnicki zamordował żonę i 4 dzieci, Kucharski zabił Stefankę Wojciecha Łosa. A w obecnym roku zaszło już znowu jedno morderstwo. Zaisie, jak tak dalej pójdzie, to gotowiśmy stracić naszą dobrą sławę w São Paulo.

Goyaz.

Gubernator tego stanu, Caiado, który się dopuścił strasznych nadużyć w tym odległym stanie, przyjechałagle do Rio de Janeiro przeszłego tygodnia. Cały stan sędziowski Goyazu oskarża Caiadę i liczenie rozrodzoną jego familję o wielkie nadużycia i żąda interwencji federalnego rządu. Bataljon wojska z Loreny w São Paulo wyruszył już do

Wiadomości z POLSKI.

GLUPI SOCJALISTYCZNY MAGISTRAT MIASTA KUTNA WYDAJE ODEZWY W ŻARGONIE.

Socjalistyczny magistrat miasta Kutna wydał z powodu zajęć z bezrobotnymi odezwę do ludności w języku polskim, oraz w żargonie. Odezwę tę rozlepiono po mieście, ku wielkiemu oburzeniu ludności polskiej.

KS. GODLEWSKI, BIALORUSIN, PROBOSZCZ PARAFJI WRZODZISKI w ziemi wileńskiej, skazany przez sąd na 2 lata twierdzy za działalność antypaństwową, mocą decyzji władz kościelnych, został odwołany z probostwa. Ks. Godlewski będzie odsiadywał karę w klasztorze w Grodnie.

KORONACJA OBRAZU MATKI BOSKIEJ OSTROBRAMSKIEJ.

Wkrótce ma nastąpić uroczysta koronacja obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej w Wil-

Kol. Eurydes Cunha

Jedyna polska kolonia posiadająca wszystkie zalety. — Bliższość rynku zbytu, dobre ziemie i zdrowy klimat, powinna zainteresować każdego kto poszukuje ziemi. — Po informacji pisać do

Pedro Nowacki — Caixa postal 204, Curityba,

osobiście zgłaszać się codziennie przy ulicy 1-ro de Março, róg Marechal Deodoro (na przeciwnym rogu Banku Pelotense) lub Graciosa N 90; framwajem Bacachery.

Goyaz. Wszystko zachowuje rząd w największej tajemnicy.

Matto Grosso.

DZIKIE OBYCZAJE panują w tym stanie. Felon Mueller, inżynier, wybrany na prefekta miasta Cuyaba, został z zasadki zastrzelony w Tres Sobras przez wynajętego mordercę. Podobno jakiś wybitny polityk najął draba mordercę za 10 tysięcy milrejsów, tak zeznał ujęty zbroj.

Ze swiata. Rosja.

Kamenew (Joffe) poseł rosyjski we Włoszech, wniósł stanowczy protest do rządu włoskiego na ręce Mussolini'ego przeciw ratyfikacji traktatu paryskiego z 1920 roku, przez Włochy, przez którą to ratyfikację Włochy uznają obecnie zwierzchnictwo Rumunii nad Besarabią.

Rząd bolszewicki zgodził się na przyłączenie Besarabji do Rumunii, o ile ta nie będzie żądała zwrotu złota, które niegdyś wywieziono w czasie wojny z Rumunii do Rosji dla ocelenia go przed grabieżą niemiecką.

Austria.

We Wiedniu znajduje się 101529 bezrobotnych.

Czechosłowacja.

Policja uwięziła bandę cygana Filke pod Bernem która składała się z 25 ludzi, pod zarzutem, że zabiła, upiekła i zjadła 9 ludzi koło Koszyca w Słowaczynie. W obozowisku znaleziono kości ludzkie, a cyganki przyznały się, że przybiekały ofiary i obdzierały je sem całą bandę Ludzozercy ci stanęli obecnie przed sądem.

Chiny.

W olbrzymim tem państwie «środku (świata)» trwają już od 6 lat stałe niepokojce wojny. Zwalczają się wzajemnie różni generałowie. Obecnie jednak, wskutek wybitnej pomocy bolszewików z Rosji w pieniądzu a przedewszystkiem w 15 tysiącach oficerów rosyjskich i w uzbrojeniu i amunicji — zwycięża stale armja poludniowa z Kantonu. Wogóle, Chiny południowe, a obecnie znaczna część Chin środkowych, zbuntowana przez bolszewików chińskich, wykształconych na komunistycznym uniwersytecie w Moskwie — stała się już zupełnie komunistyczną i chce zawiadnąć resztą Chin ze stolicą Pekinem i Mandżurją. Dnia 22-go marca zdobyła armja kantońska Shanghai największe miasto handlowe Chin, a obecnie idzie na miasto Nanking. Agitatorzy bolszewicy agitują mocno w armji północnej i rozstrajają, wśród ciągłych walk ustępująca ona ciągle ku północy, bo wielu żołnierzy zbiega do armji południowej. Cudzoziemcy zgromadzili się w Shanghai, w dzielnicy europejskiej. Anglicy zgromadzili w Chinach 50 tysięczną armję, w znacznej części z wojsk indyjskich, pomiedzy którymi uwijają się agitatorzy bolszewicy.

Wątpić należy, czy te wojska ruszą do boju — i czy...

BIBLIOTEKI WEDROWNE W BRAZYLJI.

Nadeszła do Kurytyby pierwsza partja książek (1,000 egzemplarzy) do biblioteki wędrownych. Druga partja już jest w Santos, a trzecia przed kilku dniami wyszła z Warszawy. Po oprawieniu książek zostaną wysłane w skrzywkach tym miejscowości, które złożyły po 120\$000 na biblioteki. Dotychczas zamówiło biblioteki 48 miejscowości, a wpłaciło pieniądze 34 miejscowości. **K. Lech.**

Telegramy z Polski

Warszawa, 20-go marca. Fabrykanci łódzcy zarówno jak i robotnicy strejkujący, zgodzili się oddać swój zatarg pod sąd rozjemczy komisji. Przepuszczają tu, że jutro już zostanie podjęta praca we wszystkich fabrykach łódzkich.

Berlin, 22-go marca. — Poseł niemiecki z Warszawy Rauscher, zawiadomił urządzo rząd niemiecki, że Polska zgadza się na podstawowe zasady podane w Genewie celem usunięcia spraw spornych powstałych między obu krajami a z powodu których zostały zawieszono układy. Ogólnie spodziewają się, że wkrótce rozpoczną się znowu obrady.

Paryż, 22-go marca. — Przed opuszczeniem Francji, senator Marjan Kiniorski ze Związku Ludowo Narodowego, przewodniczący polskiej delegacji parlamentarnej (sejmu i senatu) w czasie wycieczki do Francji, wyraził prezydentowi senatu francuskiego panu Doumergue swoje podziękowanie jakoteż i dwaj jeszcze członkowie delegacji, za przyjęcie jakiego doznali ze strony parlamentarzystów francuskich. Kiniorski zaznaczył że Polska nigdy nie zapomni okazałych przyjęć, które w Paryżu uczczono polskich posłów.

Berlin, 12-go marca, (Telunion). — Umowa zawarta między Polską a Niemcami w Genewie w sprawie górnośląskiej została przez Polskę podpisana. Podjęcie układów dyplomatycznych między Zaleskim a Stresemannem w sprawie ugody handlowej jest pewne i rozpocznie się w najbliższych dniach.

Berlin, 23-go marca. — (Radio Havas). Nadzisiaj został tu ogłoszony do wyświetlania film (obrazy ruchome) kinematograficzny propagandy przeciw Polsce, aktorego zakazało wyświetlać ostatnie zebranie Ligi Narodów w Genewie. Nawet kanclerz prezydent ministrów (Marx) będzie obecny na wyświetleniu tego filmu.

Warszawa, 23-go marca. — Poseł rosyjski w Warszawie miał długą konferencję z prezydentem Rady Ministrów i z ministrem spraw zagranicznych. Przedmiotem narad był układ wzajemnego «niezależnienia się» między Rosją a Polską.

Warszawa, 23-go marca. — Dzisiaj rozpoczął się proces sądowy, jaki wytoczył arcyksiąże Fryderyk habsburski (przezwany wieszatelem w czasie wojny, bo kazał powiesić niewinnie bardzo wielu ludzi w Galicji, którą od Dziedzic począwszy uważał już za kraj nieprzyjacielski. Przyp. Red.) celem odzyskania swoich dóbr (komory arcyksiążęcej w Cieszynie) skonfiskowanych przez rząd polski na mocy układu w Saint Germain. Dobra te oszacowano na 5 milionów funtów szterlingów (200 milionów milrejsów).

Genewa, 23-go marca. — Na zebraniu wczorajszym komisji przygotowawczej dla rozbrojenia przy Lidze Narodów, delegat niemiecki Bernstorff oświadczył się za zasadą bezwzględnej równości państw przy rozbrojeniu. Delegat polski Sokal prosił, by sprawę tę ująć w ten sposób, że by zabezpieczyć niekórym państwu bezwzględne bezpieczeństwo.

Berlin, 23-go marca. (Telunion) — Polacy wydalili 200 robotników niemieckich z Górnego Śląska.

Ojciec

Powracając z biura, zmęczony, nerwowo, z upadkiem na siłach, z bolącą głową i ciężkim mózgiem — dobrze ci zrobią dwie porcje

Po chwili zaraz ustępują boleści, znika słabość i wraca nastroj wesół. Matko rodziny! Córki i synowie i wszyscy domownicy niech używają **CAFIASPIRINY** jako znakomitego środka, który ich uwolni od wszelkiej boleści i przywróci im dobry humor i dobry nastrój.

NIĘ SZKODZI ANI NA SERCE ANI NA NERKI.

Znakomitem środkiem jest **Cafiaspirina** przeciw bólowi zębów, uszu, nowralgii, reumatyzmowi, nadmiernemu użyciu alkoholu i t. d. Reguluje obieg krwi i wzmacnia siły.

Przy zakupieniu nie przyjmuj pojedynczych pastylek próś o tubkę z 20 pastylekami lub o kopertę z 2 pastylekami, lub małą okrągłą porcję 6 **Cafiaspiriny** z 1 pastyleką.

Cofn 107

Cosulich

Società Triestina di Navigazione

Chamadas de Europa Szyfkarty z Europy

Najlepsza włoska spółka okrętowa wydaje szyfkarty do głównych miast Europy. Ma własne przedstawicielstwo w Rumunii, na Węgrzech, w Polsce, w Jugosławii, w Czechosłowacji i t. d.

GŁÓWNA STACJA OKRĘTÓW MIASTO

TRYEST

NAJBLIŻSZY ODJAZD OKRĘTÓW:

„Sophia 26-go Kwietnia
„Belvedere“ 5-go Maja

Wszystkie powyżej wymienione statki mają bardzo dobrze urządzoną trzecią klasę dla podróżnych jak: gabinety, obsługa stołowa, bar, piwo, kąpiel, i inne wszelkie wygody.

Statki okręty «SATURNIA» i «VULCANIA» są statkami luksusowymi, którymi jadą najwybitniejsi ludzie do Ameryki Południowej i do Europy. Główni agenci na BRAZYLJĘ

Sociedade Anonyma Martinelli

RIO DE JANEIRO — SÃO PAULO — SANTOS.

INFORMACJI UDZIELA

João Nociti

CAIXA POSTAL 248 — RUA MARECHAL DEODORO 63 — CURITYBA.

SULFURETO DE CARBONO PURO (SIARCZAN WĘGLA)

i BISULFURETO DE CARBONO PURO. LATKI I KIŁOWE!

Przeciwno robactwu u zboża! Do immunizowania zboża!

MASZYN Y ROLNICZE

Fernando Hackradt & Cia, Sattig Ltda,
CURITYBA, rua 15 de Novembrò 96, (esquina Rua Rio Branco)

Najlepsze oryginalne SIECZKARNIE BE-BNOWE z Polski. Dają się nastawiać na rozmaite wielkości siewki. Wagi około 110 kg. noże stalowe, części żelazne niezmiernie solidne i trwałe.

Plugi rozmaitej wielkości różnych typów.

Drut kolezasty pierwszej jakości.

Oplacze różnej marki, młockarnie szeroko-młotne, kieraty i t. d.

Naczynia kushenne i porcelanę angielską oraz wszelkie inne przedmioty domowego i rolniczego gospodarstwa poleca w hurcie i detalu

Sociedade Importadora Limitada

CURITYBA - AVENIDA LUIZ XAVIER N. 28 - CAIXA POSTAL 393.

Najlepszych plugów i najlepszych siewczarni można nabyć tylko u nas.

nego Śląska ponieważ nie chcieli się zgodzić na demonstrację za Polską a przeciw Niemcom. Berlin, 22-go marca. (Telunio) - Marszałek Piłsudski wygłosił mowę, w której oświadczył, że Polska będzie musiała prowadzić wojnę z Niemcami dla zdobycia reszty Górnego Śląska pozostałego przy Niemczech. Część gazet francuskich oświadcza wprost, że Francja poprze Polskę w tym wypadku. Na polskim Górnym Śląsku urządzono demonstrację przeciw Niemcom. (Oba powyższe telegramy oślawio-

nej berlińskiej Telunio są bardzo podejrzone i kłamliwe; systematycznie dają Niemcy do znieważenia Polski, że pragnie wojny za wszelką cenę. Skądinąd terror niemiecki nad polską ludnością w Niemczech wzrasta z dnia na dzień, gdyż liczba dzieci polskich w szkołach mniejszościowych w Niemczech spadła z 5000 na 900. (Przyp. Red.)

OZYTELNIKU!

Nie zwlekaj z opłatą za twoją gazetę.
Sobie tem nie pomożesz,
A gazecie swej szkodzisz.

Rozmaitości.

ZŁOTO POD NOGAMI LEŻY W KANADZIE.

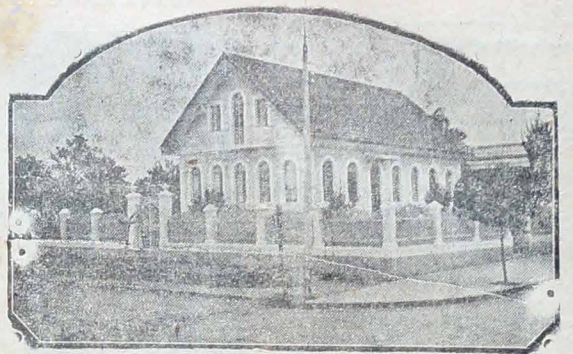
Złotodajna ziemia Kanady — jak oblicza ostatnia statystyka — daje 100 tysięcy funtów złota dziennie. Najwydatniejsze złoża znajdują się w północnym Ontario. Kanada, jako teren eksploatacji złota, stoi na trzecim miejscu w świecie (po Afryce Południowej i Australji).

DESZCZ GWIAZD SPADNIE NA NASZ GŁOB

W czerwcu bieżącego roku ukaże się na niebie kometa Pons-Wineckiego. Jak obliczył prof. Emanueli, dyrektor obserwatorium astronomicznego w Watykanie, kometa zbliży się do ziemi na odległość jednej czwartej odległości ziemi od słońca. Oczekiwane będą wspaniałe deszcze gwiazdziste. Za parę miesięcy będziemy komety oglądali gołym okiem na niebie.

ILE PRADU ELEKTRYCZNEGO GINIE W NATURZE?

Anglicy są narodem posiadającym wiele cierpliwości i czasu. Był taki, który obliczył ile razy któraś litera powtarza się w Piśmie Świętym, inny starał się zgłębić i'e kombinacji tonów można wywołać posługując się 42-ma klawiszami organów. Teraz jeszcze inny oblicza «marinotrawstwo niebios». Polega ono na niesłychanej rozrzućności prądu elektrycznego, który można by zużyć lepiej niż na burze i błyskawice. Według tego Anglika

Klinika chirurgiczna

przy ulicy 7 de Setembro N. 69, narożnik ulicy Bateliffe
Telefon N. 445.

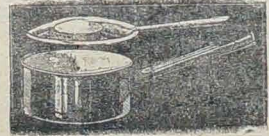
Chorych zamiejscowych przyjmuje się na stały pobyt, Nowy aparat Roetgeha (Raito - X). Specjalność: choroby chirurgiczne, kobiece i dróg moczowych.

Dr. Antoni Rydygier.

Açosmalte

Naczynia z żelaza, lano emaljowane wewnątrz na szaro! Są to jedynne naczynia, które opierają się niszczącej sile ognia nawet przy smażeniu potraw;

nie rozbijają się, nie pękają, ani nie kruszą się emalja.

Przy gotowaniu nie przypala się ryż ani inne potrawy.

Naczynia te lano z żelaza, emaljowane, są z tego powodu godne polecenia. że są ekonomiczne, trwałe i higieniczne — Specjalne korzyści z użycia naszych garnków: Prędko się ogrzewają, odwracane na ogień padają się też dla kucharzy, bo są bardzo tanie i trwalsze jak jakiegokolwiek inne.

SPRÓBUJ CIE!

Są te garnki do nabycia we wszelkich lepszych sklepach Brazylii.

Uważajcie na firmę:

Industrias Reunidas „ALBA“ S. A. - Rio

nieustannie szeleje na świecie 1800 burz. Licząc tylko dla okrągłości 1000 błyskawic na sekundę, uzyskalibyśmy energię 60.000.000 kilowat sekund. Jak ładnie można przy pomocy tej siły oświetlić całą Polskę! Pociesza nas jednak ten Anglik, że słońce 1000

— Zresztą — co zrobić? Zobaczyłem cię, a teraz mogę iść dalej!
Zwrócił się ku drzwiom złamany straszliwym bólem ciała i duszy.
— Pozostań — zawołała Mary.
— Czego chcesz odemnie, ukochna? Może będziesz łaskawa torturować mię dalej?
Stała.
Mary postąpiła doń.
— Czy to prawda, wszystko, co mi właśnie opowiedziałeś? — zapytała uroczyście.
— Prawda! Ale cóż — ty mi nie wierzysz!
— Przysięgnij mi na pamięć twojej matki!
— Przysięgam ci! — rzekł głosem stanowczym.
— Odpowiedz mi jeszcze na parę pytań!
— Pytaj, kochana żono!
— Nie obiecywałeś nic tej nędzicy, tej Izabelli?
— Nie. Ale to prawda, że ona brała każdą moją grzeszność za wyznanie miłości!
— I przyjechała za tobą nędznica do Nowego Yorku!
— Tak. I tu wyjaśni się niejedno, co tobie może wpadło w oko. Kiedy zacząłem unikać jej ojca i ją samą, wtedy ona zażądała odemnie, abym się z nią ożenił, w przeciwnym bowiem razie odda mnie jako współprzysiężonego sądowni.
— Umknąłem tedy do Ameryki.
— Ale też poleciłeś ją sam za towarzyszkę moją — prawdą?
— Nie widziałem jej wtedy jeszcze. Polecił mi ją pewien przyjaciel. Aż kiedy znalazła się w naszym domu, poznałem, że to ta sama osoba tylko pod zmienionym nazwiskiem. Ona mię sama zaszepciała była raz na schodach.
— Nikczemnie!
— Nie chciałem niszczyć twojego spokoju duszy opowiadaniem tej historii.
— Ale ona nastawała ciągle na to, abym się rozwodził z tobą i ożenił z nią.
— Z oburzeniem zgaaniłem jej postępowanie.
— Sama raz byłaś przypadkowym świadkiem mojego gawewu.
— Musiałem ją nareszcie znowu osadzić w domu obłąkanych.

— Ona zaraz też zemściła się morderstwom.
— A ja mogłem tylko — uciekać!
— Straszliwa rzecz!
— Fawnie! Powiedz mi, Mary, jakież miałbyś był powód zabijając twoją ojcę, którego kohele nadawasz wszystko?
— Ach, nie było, nie było powodu!
— Widzisz więc?
— Tak, tak tylko mogło ono stać się. Wierzę tobie, bo widzę całą tę krwawą sprawę inemni oczyma! — zawołała Mary.
Norden wziął do rąk kapelusz.
— Dokąd zwracasz się, gdzie idziesz? — zapytała Mary zdziwiona.
— Idę spełnić swój obowiązek: ścisnąć złocznów! — Nie mogę prędko powrócić do domu, dopóki ich nie schwyję i nie zmuszę do odkrycia winy.
— Chcesz mię więc opuścić? — zawołała.
— Muszę najdroższa, muszę!
— Przysięgam, że dopóki nie spocznie, dopóki nie pomszczę śmierci niewinnego i mojej własnej kabilny!
— Zobaczyłem cię — więc mogę wracać dalej do dzieła!
— A jeśli ich nie znajdziesz?
— Znajdę. Przewrócę niebo i ziemię i znajdę!
— Bądź mi zdrowsa, najdroższa, i wspomnij o swoim biednym mężu tularcu, który błądził dalekim światem, aby udowodnić swoją niewinność!
Postąpił ku drzwiom.
Nim się do nich zbliżył poczuł na sobie dwie pulchne ramion. Mary jąca całowała w dziękję namiętności oblicze ukochanego męża.
Chciał się niby wyrwać jej uściskowi.
— Mary! — zawołał — Jam podejrzany! nieszczerliwy! Puść mię!
— Nie, nie puśćę ciębie, drogi mój. Moim jesteś do śmierci! Na mojem sercu znajdziesz pocieszenie w dniach cierpienia. Bzeczcie, które nam zburzyła nędznica, sakwicznie nam znowu!
— Mary, pomyśl na tem, że jeśli mię kto tutaj zobaczy, wtedy przepadnie na wieki!
— Znam miejsce, luby mój, gdzie nas nie znajdzie nikt!
— W miłości gorącej będziemy znowu oboje należeć do siebie! — zawołała upojona rozkoszy technieniem kobieta i przycisnęła ubóstwanego do swojej piersi.

miałem ochoty zenić się, bo taka żona — to niewygodna. Ręce związane — robć co chcesz. Albo choruję wciąż — iść po doktorach! Pani — to co innego.
— Pieniędzy mam dosyć. Wystarczy i na ubranie, na suknie, jakich pani zechce. Możesz pani nawet jeździć sobie czasem do kąpiel. Nawet śpiewać możesz pani, choć ja tego wlaściwie nie znoszę.
— Życie na wsi w moich dobrach niezłe. U mnie idzie wszystko po staremu, wszystko na bicie. Pani — naturalnie — wykluczona od tego. Ale robotnicy, ta banda czarna, Murzyni, dostają swoją porcję porządną. Garbuję im skórę biczem porządną. Mam tegi bicz. Dla pani będzie on cokolwiek za ciężki. Każę pani sporządzić lżejszy.
— Zobaczy pani co to za przyjemność walić taką czarną kanalię — ho, ho! — tak parę razy po skórze aż pękła! Mówił krzyczał, aż zachrypl.
Wtem Juno wyskoczyła ze swego stanowiska.
— Niech tylko massa spróbuje na mnie, o Juno pokaże co umie! — zawołała gniewnie.
— Milez Juno — rozkazała Iza — sama ja odpowiem mr. Hawkinsowi.
— Dobrze, miss! Daj no jej pani porządnego poząusznika. A to bezczelna kreatura, do diabła!
— Mr. Hawkins, żartuję moono, ale nie mogę przyjąć pańskiej propozycji z różnych względów.
Stary sponował na twarzy.
— Nie chcesz pani być moją żoną? — zawołał groźnie.
— Nie, muszę podziękować za honor!
— No niech tam! Nie narzucam się nikomu! — zawołał urażony. — Do stanę na każdy palec dziesięć, jeśli zechce.
Włożył kapelusz i opuścił gniewnie pokój.
Juno chciała pobiedz za nim, Iza powstrzymała jej dzikie popędy.
Właśnie wszedł burmistrz z żoną. Śmiał się na całą gębę.
— Ciesz się, że go pani odprawiła! Właśnie ko krzyknął mi, iż dostał kosa. Niemożliwy człowiek! Dzikus prawdziwy!
— A ile porujnował rzeczy? — zapytała pani burmistrzowa. — No, na

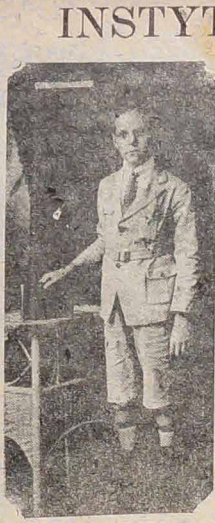
razie nie tak strasznie. Czasem wytłuć eze mi pół izby!
Wybrali się na przechadzkę.
Wieczorem podczas powrotu, przywitała Izę miejska orkiestra i wielki pochód z pochodniami.
Przes komij biędnych wital ją wzniosłą przemową za hojny dar. Obiecał jej miłość i modlitwę biędnych ludzi.
Iza była uszczęśliwiona. Dobrze działać było potrzebą jej serca...
184. Spotkanie.
Cicho spokojnie w omentarnem niyby odosobieniu przeżywała dni swoje pani Mary, nieszczęśliwa małżonka Johna Goula czyli Nordena.
Ogromne światowe, miasto New York ze szumem swych fabryk robotniczych, z krzykiem skrzętnych robotników nie miało sily przygłuszyć jej bólu po stracie drogiego ojca, po stracie serca, dla którego jej serce było.
Z krawnymi ani też ze znajomymi nie schodziła się.
Ciągle miała na myśli straszliwą tragedję rodzinna.
Przebywając latem nad zatoką Hudsonską w amerykańskiej Szwajcarij nie widziała piękności natury, bo oczy jej miały przed sobą jedynie obraz mordercy ojca Nordena, jego współznici Iz...
Często też rozmawiała o nich z jedynym powiernikiem swoim w tej sprawie — marszałkiem Bernardem.
On ją też często odwiedzał.
Naradzali się oboje w cichem domostwie nad sposobem dostania w swe ręce straszliwego zbrodniarza-ojcaobójcy.
— Niema żadnych wieści o zbrodniczej parze? — pytała pani Mary niespokojnie.
Bernard ciągle musiał dawać jej też samą odpowiedź, zniknęli, jakby pod ziemię zapadli się.
— Przed kilku miesiącami pisał mi Rogers parę słów z Alabama. Od tego czasu nie mam od niego także żadnej wieści — mówi ostatnim razem marszałek Bernard.
— Czyż ma tak długi urlop? — zapytała Mary niespokojnie.

azy hojnie obdarza naszą ziemię.

Zapłacili prenumeratę Ludu PO 10\$000:

Stanisław Janowski, Ks. Złobko, Kazimierz Siedlecki, Ludwik Knapik...

Instytut Handlowy Prof. Eljasza Metynowskiego INTERNAT - EKSTERNAT

Praca Ruy Barbosa N 12, róg ulicy 28 de Setembro.

Pełny kurs handlowy 10-cio miesięczny stanowią następujące przedmioty: 1) Język portugalski...

Przygotowanie się do szkół normalnej i do gimnazjum. Najlepsza uczelnia dla młodzi...

Internet - utrzymanie z nauką miesięcznie 150\$000. Eksternat 30\$000...

Bacznosc!

Kupuje się wosk we wszelkiej ilości; płaci się dobrze. Można przywieźć wosk...

INSTYTUT HANDLOWY

Prof. ELJASZA METYNOWSKIEGO Galeria dyplomowanych.

Ewald Damski 13-letni chłopiec, buchalter (prowadzący księgi firmy...

W tym samym czasie uzyskał też dyplom Władysław Waberski...

Wczelkie informacje na placu Praca Ruy Barbosa N. 12.

SPRZEDAJE SIĘ: Aranha, Faeton i dwie uprzęże za 1,000 milrejsów...

FAMILIA BEZDZIETNA pozostanie Łuźceją do posług domowych. Wymaga się tylko by nocy...

Przepadł koń.

Dnia 9-go lutego przepadł mi pięcioletni koń męski rasy angielskiej...

CHAPELARIA GUIMARAES Praca Municipal 63 - Curitiba.

Specjalny skład kapeluszy i parasoli różnego rodzaju. Sprzedaż hurtowa i detaliczna.

Dr. Virmond de Lima

Akuszerek i operator w każdej chwili w dzień i w nocy. Był asystentem...

Rezydencja: Rua Dr. Muricy 189, Telefon 133

Konsultorium: Rua I de Março N. 8. Przyjmuje od godziny 2-jej i pół do 4-tej po południu.

Bacznosc!

Szybko spiesz i ywo Do „ATLANTYKI“ po piwo Bo to jest napój zaletny...

CASA METAL

CURITYBA, Rua 15 de Novembro 44 - Caixa Postal 140 Jose Hauer Junior & Cia.

Wielki skład żelaza i stali, w sztabach i w płytach, śrub gwóźdźi, rur, łańcuchów i innego żelastwa...

Budowniczy LUDOVICO BÜHRER

Avenida Visconde Guarapuava 171 (między ulicą Floriano Pexoto a Dr. Muricy). Suche drzewo pinjrowe...

CASA IDEAL

rua Jose Bonifacio N. 9. - Curitiba.

Wielki skład obuwia, pancerzy, gum, farb, szwawców, cholewek i t. d. Wyrabia trzewiki...

CONFETARIA PHAROL

Stanislaw Gradowski

Rua 15 de Novembro N. 90 - Curitiba

Ma zawsze na składzie różne świeże cukierki bardzo dobrego gatunku...

JUZ WYRÓWNAŁS TWOJĄ ZA ŚWIAT PARANSKI?

Drożdże TELL są najlepsze do pieczenia.

Drożdże TELL są czyste i nieszkodliwe zdrowiu.

Drożdże TELL nie mają żadnej mieszczyny.

RESTAURACJA

Deposito Atlantica

Rua Mar. Floriano Peixoto N 21 Smaczne obiady i kolacje ciepłe i zimne...

POTRZEBA DOBREJ SEWŻACEJ do prac domowych. Płaci się dobrze.

Rua Garibaldi N 106.

Tak. Ale urlop jego kończy się już niebawem. W tych dniach oczekuję powrotu. W takim razie dowiemy się czegoś pewniejszego w tej sprawie...

Stała tam w kącie osłupiała i patrzyła nań zdziwionem szeroko rozwartem okiem. Jestem niewinny, przysięgam ci, Mary! Przyszedłem i odważyłem się...

bie spółnika, kochanka, z którym w druje obecnie po świecie i rozwiązałem, wszeteczne prowadzi życie! Dlaczegoż pan uciekał, jeśli winni byli oni?...

śladawa swoją bezwstydną miłością, przestalem tam bywać. Nie dawała mi jednak i potem spokoju. Dzień i noc czyhała na mnie. A mimo to ożeniłeś się z tą bezwstydnicą!...